

Blind för en timme

För en tid sedan blev jag blind för en timme. Det gav tillfälle att fundera på våra sinnen och deras betydelse för oss människor.

När ett sinne sviker oss, det vi oftast förlitar oss på, får de andra desto större betydelse. Ljud, dofter, smak och beröring blir viktigare.

De flesta av oss har väl någon gång provat att få ögonen förbundna för att känna efter hur det känns att inte kunna se. Utställningen ”Dialog i mörkret” på Historiska museet i Stockholm (som pågår t o m 31 maj) är en mer genomarbetad variant på samma tema.

I grupper om bara tio personer får man under en timme försöka orientera sig i en miljö som är fullständigt kolmörk. Det ger tid att ”landa” i den ovanliga känslan och vänja sig vid att ge de andra sinnena utrymme.

Ljud och dofter

Med blindkäpp i handen skickas vi ut att utforska ett rum, som visar sig vara en park med grusgång, gräs, buskar, träd, parkbänk och papperspelle. I nästa rum doftar det av trä och tjära, måsarna skriker och längs brädväggen hänger flytvästar, metspön och nät. Och så är det dags att klumpigt hasa sig ombord på en utflyktsbåt, som gungar iväg till det trygga dunket av en dieselmotor. Under turen, som tar några minuter – antagligen förflyttar vi oss inte mer än någon meter – sjunker osäkerheten undan lite grann och vi hinner njuta av saltstänk, havsdoft och en frisk bris i håret.

Slutligen kommer vi fram till ett café, där det går att köpa kaffe, läsk, bullar och andra godsaker. Att beställa, betala rätt belopp och hitta ett bord att sitta vid blir en riktig utmaning. Lyckligtvis underlättas den av att allt i det mörkklagda caféet kostar tio kronor och att vi i förväg uppmanats att ställa i ordning jämna pengar.

Ombytta roller

I utställningslokalen råder ombytta roller. Medan vi seende besökare känner oss osäkra och utlämnade, är utställningspersonalen trygg och säker i mörkret. Varje grupp leds av en guide som är blind på riktigt. I den här miljön är det de som är hemtama och självsäkra, medan vi andra famlar runt och snubblar över illa uppställda cyklar och caféparasoll.

Tänk hur trygg en vanlig ledstång kan kännas, just när det är dags att släppa den för att utforska ett okänt utrymme! Och tänk hur bra det kan kännas med en hand att hålla i, även om kvinnan som handen tillhör inte är ens fru och man under normala omständigheter skulle upprätthålla en lite större distans. Den där zonen av någon decimeter luft som vi oftast håller mellan oss själva och andra människor, den har man inte råd med när synen sviker.

Blind leder seende

Vår guide, Siv, utstrålar en säkerhet som gör att det känns fullt naturligt att överlåta sig åt hennes ledning. Vid cafébordet berättar hon enkelt och sakligt om sitt liv som blind och svarar på våra frågor om hur hon hanterar några av vardagens alla utmaningar.

Handikapp är ett relativt begrepp, som handlar en hel del om hur omgivningen fungerar och agerar. I en liten by i Småland föddes en gång på 80-talet en baby som var döv från födseln. Då fattade samtliga byns cirka 140 invånare ett gemensamt beslut att delta i studiecirkel i teckenspråk! När flickan blivit stor nog att börja kommunicera, kunde alla i byn förstå det språk hon talade.

Åtminstone hemma i byn behövde hon alltså knappast vara handikappad överhuvudtaget!

Omgivningens vilja att agera så att hindren minimeras, tillsammans med nya tekniska hjälpmedel, bidrar till att funktionshindrade allt oftare kan delta i olika slags aktiviteter på samma villkor som andra.

Roland Hamlin

Roland Hamlin, Delsbo, är till vardags inte blind. I alla fall inte på ögonen.